

**SECURITATEA ÎMPOTRIVA POSTULUI
DE RADIO „EUROPA LIBERĂ”**

13 martie 1981
Ministerul de Interne
Inspectoratul Județean Cluj
Grupa Analiză-Sinteză

Notă - Raport privind măsurile luate de Securitatea din Cluj în cadrul acțiunii „Eterul”

În cadrul acțiunii „Eterul” Securitatea viza identificarea, supravegherea și luarea de măsuri preventive împotriva persoanelor care aveau legături cu Radio „Europa Liberă”. Până în 1981 „Eterul” a fost o operațiune de nivel național, fără a avea un cadru organizatoric bine definit. Din 1981 s-a deschis dosarul-problemă nr. 1764 „Eterul” la Direcția I – București.

Securitatea din Cluj a întocmit o analiză cu situația persoanelor urmărite în cadrul acțiunii „Eterul”, prezentând măsurile preconizate în vederea neutralizării „pericolului” reprezentat de acestea.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 18306, vol. 21, ff. 9-10v)

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN CLUJ

9
STRICT-SECRET

Ex.nr. 2

Grupa analiză-sinteză

Nr. 003176 din 13.03.1981

NOTA - RAPORT

=====

- privind aspectele rezultate ca urmare a aplicării măsurilor ordonate de Departamentul Securității Statului, în acțiunea "ETERUL" din 12.03.1981 -

La data apariției planului de măsuri în acțiunea "ETERUL" organele de securitate aveau în atenție un număr de 27 elemente despre care s-au obținut date că s-au adresat postului de radio "Europa liberă". Marea majoritate a acestora proveneau din rîndul membrilor cultelor neoprotestante - baptist și penticostal - cărora nu li s-au aprobat cererile de plecare definitivă din țară.

În conformitate cu prevederile planului de măsuri al Departamentului Securității Statului, care a fost prelucrat cu întregul aparat informativ-operativ, activitatea a fost axată în principal pe identificarea tuturor persoanelor care manifestau interes de a intra în legătură cu postul de radio "Europa liberă" și întreprinderea unor măsuri de prevenire a materializării acestor intenții.

În acest sens, au fost reanalizate informațiile existente pe această linie, fiind identificate și luate în lucru alte 11 elemente (2 de la S.I/A; 1 de S.I/B, 6 de S.II și 2 de Serv. municipal Turda). Un număr de 6 elemente dintre acestea, preocupate de ideea plecării definitive din țară și-au exprimat intenția de a se adresa postului de radio "Europa liberă" sau altor organizații ostile din străinătate și cu ocazia audiențelor de la serviciul de pașapoarte sau conducerea inspectoratului.

Tot pe această linie, serviciul III are în lucru un număr de 6 elemente - români și străini - care întrețin legături cu angajați ai postului de radio "Europa liberă".

De asemenea, prin serviciul "S" au fost obținute date privind alte 10 cazuri, ale căror autori nu au fost identificați pînă în prezent, care s-au adresat prin cărți poștale postului de radio "Europa liberă", difuzarea căroră a fost prevenită.

Pentru prevenirea și contracararea acțiunilor elementelor ce fac obiectul acțiunii "ETERUL" s-au luat următoarele măsuri: 12 elemente au fost avertizate, 5 sancționate contravențional cu amendă conform prevederilor Legii 23/1971, iar asupra unui număr de 4 elemente s-au întreprins măsuri de influențare pozitivă în special prin rețeaua informativă.

Din lucrarea ulterioară a acestora, rezultă că măsurile de prevenire luate și-au atins scopul, unele dintre persoanele în cauză, renunțînd pentru moment de a se mai adresa postului de radio "Europa liberă" sau altor organizații ostile din exterior.

În ceea ce privește poziția socială a persoanelor care s-au adresat "Europei libere" din totalul acestora, 3 au studii superioare, 6 liceale, iar 29 elementare. Pe profesii 28 sînt muncitori, cîte un profesor, inginer, subinginer și funcționar, iar 6 neîncadrați în cîmpul muncii, dintre care 2 casnice și un pensionar. Marea majoritate a acestora, respectiv 30 sînt membrii ai cultelor neoprotestante baptist și penticostal, care așa cum am raportat mai sus, sînt preocupați de ideea plecării definitive din țară.

Din studiul efectuat asupra materialelor privitoare la cele 44 elemente care fac obiectul acțiunii "ETERUL" se desprinde faptul că în afara celor 6 elemente lucrate de serv.III pentru legături suspecte cu redactori și corespondenți ai postului de radio "Europa liberă" și a altor 9 cazuri identificate prin "S", restul persoanelor au fost luate în lucru în baza datelor obținute după ce s-au adresat "Europei libere". De aici, se poate trage concluzia că randamentul rețelei informative pentru identificare a elementelor ce formează obiectul acțiunii "ETERUL" este scăzut.

De asemenea, s-au obținut foarte puține informații despre căile folosite în stabilirea legăturii cu "Europa liberă", deși din anchetarea persoanelor avertizate ori sancționate contravențional, s-a stabilit că acestea s-au folosit de anumiți emisari, turiști sau vizitatori.

Semnificativ în acest sens, este cazul celor 20 bapțiști și penticostali care au semnat o scrisoare redactată din iniția-

10

tiva numițiilor: TODERIC DUMITRU și SABAU ALEXANDRU și care a fost trimisă "Europei libere". Organele noastre au cunoscut despre fapta acestora cu întârziere din lipsă de rețea cu posibilități de informare pe lângă aceste elemente.

Un alt aspect, rezultat mai ales din cazul "CALIN", constă în faptul că acesta a avut frecvente convorbiri telefonice de natură ostilă cu diferite elemente din exterior asupra cărora am avut un control numai după ce a fost identificat postul telefonic folosit în acest sens. Cu toate acestea, încă nu se acționează suficient prin mijloacele de care dispunem pentru identificarea tuturor persoanelor care folosesc telefonul propriu sau a altor legături în transmiterea de date tendențioase postului de radio "Europa liberă". De altfel, nu s-a acționat suficient nici pentru exploatarea datelor puse la dispoziție de Centrul de calcul prin proiectul "P'68", convorbiri telefonice cu exteriorul.

În altă ordine de idei, raportez că evidența existentă la Serviciul I nu oglindește încă în mod centralizat situația operativă pe această linie din județ și nici măsurile întreprinse pentru contracararea acțiunilor ostile întreprinse.

Pentru realizarea la un nivel calitativ superior a sarcinilor ce ne revin din Planul de măsuri "ETERUL", propunem întreprinderea următoarelor măsuri:

a) - Organizarea la nivelul serv.I/A a unei evidențe clare a tuturor elementelor ce fac obiectul acestei acțiuni, precum și a măsurilor ce se iau în fiecare caz în parte, în scopul coordonării și creșterii eficienței acestora.

În acest sens, este necesar ca serviciile informativ-operative să pună la dispoziția serv.I/A, toate datele necesare în vederea întocmirii acestei evidențe.

Termen: 30.03.1981

b) - Toate serviciile informativ-operative să acționeze pentru recrutarea unor surse capabile din rîndul elementelor pretabile la acțiuni pe linie de "ETERUL" care să ne poată semnala eventualele intenții ale acestora și canalele de legătură.

c) - Instruirea temeinică a rețelei informative folosite în lucrarea acestei categorii de elemente pentru identificarea și interceptarea canalelor de legătură folosite pentru transmiterea de date în exterior, precum și pentru a ne semnala persoanele pretabile la acțiuni pe această linie, mai ales din rîndul celor care audiază și colportează știrile transmise de postul de

radio "Europa liberă", pentru luarea lor în lucru și întreprinderea măsurilor de prevenire necesare, prin care să-i împiedicăm să-și materializeze intențiile.

d) - Identificarea persoanelor cu care elementele lucrate întrețin legături apropiate și care au telefon la domiciliu, pentru urmărirea lor în cadrul acțiunii "SIRENA".

SEFUL GRUPEI

Lt.col

DOMNITA NICOLAE

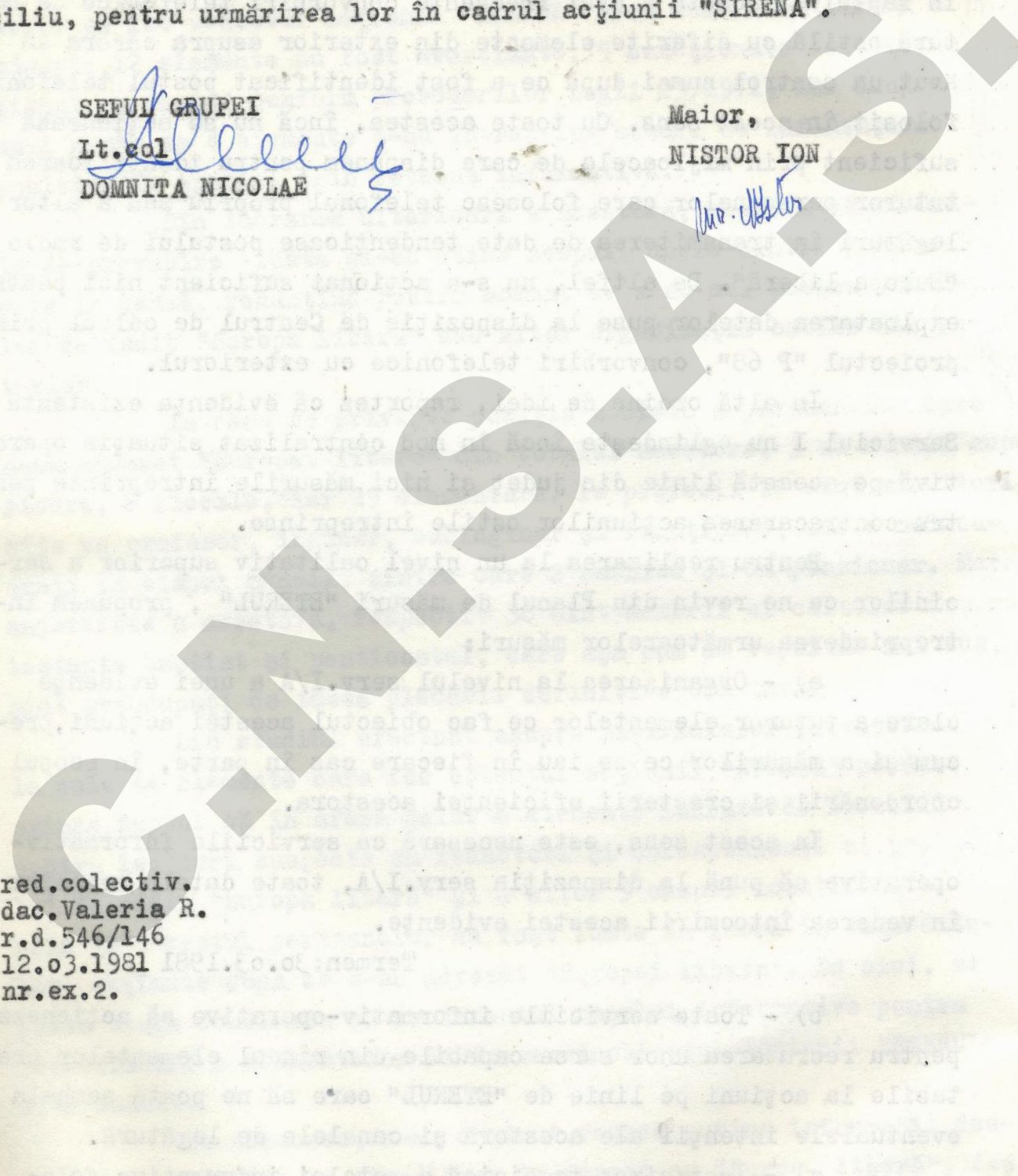
[Handwritten signature]

Maior,

NISTOR ION

[Handwritten signature]

red.colectiv.
dac.Valeria R.
r.d.546/146
12.03.1981
nr.ex.2.

28 martie 1983

Notă informativă furnizată de sursa „Udrea”

Documentul se referă la Gelu Ionescu (pseudonim pentru Gheorghe Ionescu), critic și istoric literar, eseist și jurnalist, care plecase din România în 1982.

Din 1983 a început să lucreze la Radio „Europa Liberă”, fiind realizator al programului „Actualitatea culturală românească”.

(ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 13365, vol. 7, ff. 325-325v)

- Sursa: "UDREA"
- lt.col.VELEA EUGEN
- 28.03.1985
- nr.160/675
- casa "1"

STRICT SECRET

EX.NR. 3

OK
29
325

NOTA INFORMATIVA

In legătură cu GELU IONESCU, angajat al postului de radio "Europa Liberă" sursa ne-a făcut următoarele precizări:

Are cca.44 de ani, descinde dintr-o familie cu concepții burgheze, tatăl său a fost ofițer în armata burgheză. Este originar din Tg.Oane.

Sursa l-a cunoscut în sept.1974 când a fost la Cluj. A simpatizat mult reviste "Echinor" de tineret și pe redactorii ei, și colaboratorii acestora de care se ocupă și în prezent în emisiunile sale.

A plecat în Occident de la Universitatea din București și a putut colabore cu "Europa Liberă" datorită relațiilor de prietenie și stime ce l-a purtat VLAD GEORGESCU.

Este un individ citit, cult, inteligent, dar rezervat, poate chiar exagerat. Simpatii la Cluj-Nepeca de la "Echinor" a avut și are încă față de "grupul ION VARTIC, MARIAN PAPAHAĞI, JAN POP, EUGEN URICARU și alții, toți publiciști primii trei cadre universitare iar ultimul redactor la revista "Steaua" din Cluj. Toți acceptați au fost plecați în străinătate, unii lectori iar alții și-au făcut studiile în Occident. Teoretic, GELU IONESCU îi simpatizează și acum pentru că acesta consideră că la noi "este o chestiune de amatoriism în cultură" iar scriitorii emișiți de el și alții sînt profesioniști. De aceea, îi roie în emisiunile lui pe scriitorii care țin să facă artă și-i popularizează împotriva altora care nu fac cultură în România.

Cu puțin, susține "UDREA" asta este motivația lui GELU IONESCU.

De exemplu, îl aprecie pe MIRCEA ZACIU, profesor universitar și critic literar, drept "o minte a Europei care gîndește lunec".

În București, de unde a plecat, a fost și a rămas în relații cu MIRCEA MARTIN de la Universitate, LAURENȚIU ULICI, MIRCEA IORGULESCU - scriitori și alți oameni de artă și cultură.

"UDREA" l-a caracterizat astfel pe GELU IONESCU

- uxor rezervat,
- ponderat în consens de alcool,
- nu face excese
- este un tip sentimental.

Are în relații cu EUGEN IONESCO din Franța și fiica acestuia MARIA - FRANCE IONESCO, lector la Universitatea din Torino cărora în 1980 l-a trimis o scrisoare prin surdă.

Circulă zvonul în "grupul" lui EUGEN BARBU că GELU IONESCU [REDACTED]

Sursa nu poate face precizări exacte în acest sens.

În cazul unei deplasări "UDREA" a afirmat că-i va fi foarte ușor să-l contacteze întrucât a fost în termenii apropiați cu GELU IONESCU și că acesta l-a dat și pe el în emisiunile "Europei Libere" vorbind elogios la adresa lui.

Alte date nu cunoaște.

N.O. Materialul s-a obținut în urma ordinelor date în conformitate cu programul de măsuri "SERBUL", "UDREA" precizând să se deplaseze în perioada septembrie - octombrie 1985 în Elveția, RFG., Spania și Italia.

Ve căuta prin exploatarea informativă a legăturilor acestuia să obțină și alte date de interes operativ.

Mențiuni: 1) ION VARTIC are un cumnat stabilit ilegal în RFG., este în stație pe linie de contraspionaj, a fost lector în RDG.

2. JAN POP a fost lector în Franța și a efectuat mai multe călătorii în Occident.

3. MARIAN PAPANAGI și-a făcut studiile la Roma-Italia 1969-1973 și are un suchi fost legionar stabilit în RFG.

4. ZACIU MIRCRA - are soție, un fiu, fugari din 1984, soacra și un cumnat (ANDREI BILCIURESCU curent cu poziție ostilă, declarat indesezabil) iar fiica și ginerele se solicitat recent plecarea definitivă din țară pentru a se stabili în RFG.

lt.col. VELA EUGEN